

Ženy za II. světové války

Kontext pro 2. vlnu ženského
hnutí

Česká republika

- Zatím nedostatek výzkumu: dílčí statě o politických vězenkyních z Ravensbrucku, o Miladě Horákové
- Poměrně dost výzkumu o ženách v jiných středo- a východoevropských zemích (Chorvatsko, hl. Rusko)

Velká Británie

- Válka přichází do kontextu vývoje ve 30. letech:
- Změna statu rodiny (důležitost soukromé sféry, intimita)
- Žena-manažerka domácnosti
- Ale také: ženy již uvyklé placenému zaměstnání v době hospodářské krize

Rozdíly oproti 1. svět. válce

- Válka na domácí půdě (bombardování): velké ztráty na civilním obyvatelstvu
- Polovina civilních ztrát ženy
- Ženy více demoralizované než muži (trpěly doma-zatemnění, rozvrat rodin, osamocenosť, potíže udržet domácnost-nedostatek, fronty na jídlo) (Srov. se soc. ČR)
- VB jako první zavádí konskripci žen (1940)
- Z hlediska pracovního trhu: ne velmi dramatická změna pro život žen

Ženy na pracovním trhu

- Nutnost podporovaná vládou (ale odpor proti stejnému odměňování za práci-odpor odborů, bylo by nákladné a vzbudilo by opozici mužů)
- V armádě: na nebojových pozicích, hlavně v administrativě-tam nahradily muže (debaty o nebezpečí ženské promiskuity) *(pokrač.)*

(pokrač.)

- Nástup žen do zaměstnání pomalý: příkaz shora spíš než emancipační počin (srov. se soc. ČR), další tlak na matky
- Narozdíl od roku 1914, ženy v roce 1939 nejsou politicky mobilizované (úpadek ženského hnutí), ale spíše pod vlivem kultu domácnosti s důrazem na mateřství
- Přesto placené zaměstnání není pro ženy novinkou (většina někdy pracovala)

(pokrač.)

- Na vrcholu války zaměstnaných přes 7 mil. žen, ovšem přes 8 mil. zůstalo v domácnosti
- Po válce: nedostatek pracovních sil, přesto stoupla nezaměstnanost žen (genderové stereotypy)-především mezi staršími, vdanými ženami, mladé ženy měly tendenci opustit zaměstnání a vrátit se plně do soukromé sféry

Rodina a manželství

- Navzdory změnám v názledu na sexualitu a větším možnostem “volnosti” pro mladé ženy, popularita manželství přetrvává
- Zdvojnásobení procenta nemanželských dětí narozených během války oproti předchozímu období: způsobeno spíše odložením manželství na dobu po válce
- Zvýšení rozvodovosti: spíše než s válkou souviselo s uvolněním rozvodových zákonu v roce 1937 a se změnou názledu na rozvod

Přínos válečného vývoje pro ženy

- Rodinné přídavky (zůstaly i po válce, ženy se staly příjemkyněmi jaksi “mimochodem”, nebyla to emancipační strategie)
- Koncept školek (po válce opět mizí a VB pozadu za jinými evropskými zeměmi)
- Změna názoru mezi ženami: na konci války téměř třetina VDANÝCH žen vyjádřila naději, že bude moci zůstat zaměstnaná i po válce

USA

- Válka mimo území státu.
- Minimální ztráty na civilních životech.
- Rodiny ovšem také rozděleny válkou, i když fyzické podmínky amerických žen nebyly tak těžké, jako britských žen

Rodina

- Před válkou, během války i po ní: “ideologie demokratické rodiny” (podobné jako u nás “rodina je základ státu”?)
- Děti a jejich výchova důležité pro uchování americké demokracie
- Vliv psychoanalýzy a “vědeckosti” obecně: děti ukládají trauma do nevědomí, proto je nutné, aby se ženy dětem věnovaly (i ve VB, ale silněji v USA) *(pokrač.)*

(pokrač.)

- Válečné přípravy: vystupnování ideologie dem. rodiny: od popisu k předpisu
- Zároveň ale varování před nebezpečími přílišné fixace matek na děti

Školky

- Pouze pro ženy zaměstnané ve válečných zaměstnáních (ale i pro ty s překážkami: jen děti starší 5 let, pokud zaměstnání není pro ženu “nutnost”, odmítnuta)
- Dva argumenty:
  - 1. Poskytnout vzdělání znevýhodněným dětem
  - 2. Ochránit rodinu před rozpadem v době válečného stresu

Ženy na prac. trhu a v armádě

- Armáda: omezení maximální dosažitelné hodnosti, nesmí velet mužům
- Trh práce: válečná image (vizte další snímek □)
- Po válce: úbytek žen na prac. trhu, ale stále větší počet než před válkou

Obrazy žen

- Rosie the Riveter
(oficiální vládní
propaganda)

» (pokrač.)

(pokrač.)

- Matka (vizte výše)
- Spotřebitelka
- V obou případech: žena se má odevzdat do rukou odborníků--důsledek této image: znehodnocení ženských dovedností předávaných mezi ženami a generacemi žen

Přínos 2. svět války pro ženy

- Ženy válkou nezískaly nové výdobytky, ale spíše nový nátlak (psychologický a sociální) o svých povinnostech--zárodek příčin 2. vlny ženského hnutí
- Do roku 1960 zaměstnanost žen dosáhla válečné úrovně, ale v menší rozmanitosti zaměstnání